Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове видання
«Порівняльно-аналітичне право»

№ 4, 2019

Ужгородський національний університет
Ужгород 2019

Коллер Ю.С.
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ..... 240
Лесько Н.В., Скочиляс-Павлів О.В.
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ..... 243
Ліщинська В.О.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТ У СВІТІ..... 246
Лозюк О.С., Білоус В.Т.
ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ГАСТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 249
Мельник-Лимонченко О.Р.
ВІДНОСИНИ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ
ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ВИМОГ ОХОРОНИ ПРАЦІ
ЯК ПРЕДМЕТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ..... 253
Миджин Г.Є.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ
НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ..... 256
Нестеренко А.С.
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ ТА ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН
У ФУНКЦІОНУВАННІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ..... 260
Проць І.М.
ПОЛІТИКА РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ
ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ..... 266
Романюк У.В.
СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ТОВАРІВ, ЩО ВИЛУЧАЮТЬСЯ ЧИ ПРИЙМАЮТЬСЯ
НА ЗБЕРІГАННЯ МИТНИЦЯМИ, ТА ОПЕРАЦІЇ З НИМИ..... 270
Рубаненко А.М., Плевако В.В.
АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ІНОЗЕМЦІВ:
ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ..... 275
Рядінська В.О., Остапович В.П., Карпушова О.В.
ДО ПРОЗОРОСТІ ПРОЦЕДУРИ ТЕСТУВАННЯ ОСОБИСТИХ
МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ЯКОСТЕЙ ТА ЗАГАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ
ПРИ КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ ОЦІНЮВАННІ СУДДІВ..... 279
Свистун Д.С.
ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ УЧАСТІ ПРОКУРОРА
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ..... 285
Слаблюк Н.С.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИНЦИПІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ
ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ..... 288
Сливка М.М.
СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА..... 291
Стародуб Д.М.
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
У ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВОГО ВІДОМСТВА УКРАЇНИ..... 293
Хома В.О.
МИТНІ РЕЖИМИ ЧИ МИТНІ ПРОЦЕДУРИ:
ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ
СФЕРИ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ..... 296
Шорохова Г.М.
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ..... 300
Щупаківський Р.В.
СИСТЕМА ТА ВИДИ ДЖЕРЕЛ
АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО ПРАВА..... 304
Юрах В.М.
СУТНІСТЬ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ СПРАВАМИ:
ОГЛЯД ЗАРУБІЖНИХ ПІДХОДІВ..... 308
Ярема О.Г.
ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ,
СПРЯМОВАНІ НА ПІДВИЩЕННЯ ДОВІРИ ДО ПОЛІЦІЇ..... 311

РОЗДІЛ 8
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ;
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО
Бобонич Є.Ф., Карпич М.К., Мирон О.М.
ДЕЯКІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УМИСНОГО ВБИВСТВА ЗА НАЯВНОСТІ КВАЛІФІКУЮЧИХ
ОБСТАВИН (ЧАСТИНА 2 СТАТТІ 115 КК УКРАЇНИ)..... 315

Бундз Р.О.
ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ.....318
Вороневич О.О.
КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ МИТНИКА-КОРУПЦІОНЕРА.....321
Дем'як П.Ю.
ЗМІСТ ТА ПОНЯТТЯ «ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ЯК СУБ'ЄКТ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ»:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ.....324
Забарний М.М.
ПОРІВНЯЛЬНИЙ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ
ЗА СУКУПНІСТЮ ЗЛОЧИНІВ ТА ВИРОКІВ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ.....328
Завертайло І.О.
НАГЛЯД ПРОКУРОРА ПРИ ОБЛІКУ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЄДИНОМУ РЕЄСТРІ ДОСУДОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ..... 332
Земляний Д.Л.
ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОГО.....336
Кайданович Т.М.
СИСТЕМА ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСНОВУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ УКРАЇНОЮ.....340
Кулик К.Д.
ВІКТИМОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖЕРТВ РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ.....343
Лугіна Н.А., Омельян М.В.
КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАНЯТТЯ ГРАЛЬНИМ БІЗНЕСОМ.....348
Малиновська А.В., Коваль М.М.
ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ КВАЛІФІКУЮЧИХ ОЗНАК СТ. 155 КК УКРАЇНИ
«СТАТЕВІ ЗНОСИНИ З ОСОБОЮ, ЯКА НЕ ДОСЯГЛА ШІСТНАДЦЯТИРІЧНОГО ВІКУ»
ТА СТ. 156 КК УКРАЇНИ «РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ».....352
Носач А.В.
ТЕРИТОРІАЛЬНА ЦІЛІСНІСТЬ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....355
Олійник Н.Л.
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
КРИПТОВАЛЮТИ: РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ.....360
Петрик В.В., Коваль М.М.
КВАЛІФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ СТ. 153 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ
«СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО».....363
Сазонов В.В.
ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ
ЯК ОСНОВА ДЛЯ ВИРОБЛЕННЯ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ..... 366
Сийплокі М.В.
ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ДЕРЖАВНУ ОХОРОННУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....369
Сперкач Н.А., Дорошенко Ю.І., Барановська В.В.
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....373
Янішевська К.Д., Білик Г.В.
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЯВЛЕННЯ ПРИЧИН ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ
ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ДАНОМУ ЯВИЩУ..... 377
Ярмоленко Ю.М.
ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ТА ГРОМАДСЬКОСТІ В ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ..... 381
Яцина М.О.
ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕУРЯДОВА ОРГАНІЗАЦІЯ»
(НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ АКТІВ).....384

РОЗДІЛ 9
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА;
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
Амеліна А.С., Кужільна А.Б.
ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ДОКАЗІВ УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ.....387
Діброва К.Р.
ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТАКТ ТА МОЖЛИВІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ
У ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНУ.....390
Кунтій А.І.
ТАКТИКА СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНОГО ВБИВСТВА,
ВЧИНЕНОГО В СТАНІ СИЛЬНОГО ДУШЕВНОГО ХВИЛЮВАННЯ..... 393
Наумова І.В., Лубенець І.Г.
ВПЛИВ ВІКТИМНОГО ДОСВІДУ НА ОЦІНКУ СТАНУ ЗЛОЧИННОСТІ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ: РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ОПИТУВАННЯ.....396

РОЗДІЛ 10
СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Бабкова В.С.
ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ..... **400**
Діхтярь А.В.
МОНОПОЛІЗАЦІЯ АДВОКАТУРИ ЯК КОРЕЛЯТ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
ПРАВОЗАХИСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ЗАРУБІЖНИЙ АСПЕКТ..... **403**
Єгоров П.В.
ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРА ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ
ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ..... **406**
Кухта М.М.
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ СУДДІВ..... **410**
Панаід Я.І.
МОНОПОЛІЯ АДВОКАТУРИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ... **412**
Папій Т.О.
ГОНОРАР УСПІХУ АДВОКАТА:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ..... **416**
Рємєскова Ю.О.
НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ..... **420**
Трагнюк Р.Р.
ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ЛІКВІДАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ ПРОКУРАТУР В УКРАЇНІ..... **423**

РОЗДІЛ 11
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Здебська А.В., Калмикова О.С.
ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЄДИНУ
ТРАНЗИТНУ ПРОЦЕДУРУ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
ЯК ОДНЕ ІЗ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА УГОДОЮ ПРО АСОЦІАЦІЮ..... **427**
Корчака Є.О.
ПРОБЛЕМИ ВИХОДУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ..... **430**
Ольховик Л.А.
ПОНЯТТЯ СУДОВОГО БРОКЕРА ТА ЙОГО ВИДИ..... **432**
Пересада Д.С., Івер І.О.
ПРОБЛЕМА ДЕФІЦИТУ ДЕМОКРАТІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ..... **435**
Скиба Т.В.
ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ РАДИ ЄВРОПИ
ЩОДО ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ..... **438**
Сорокопуд А.М.
ЗАБОРОНА НОСІННЯ ХІДЖАБУ У ПУБЛІЧНИХ МІСЦЯХ
ЯК ВИКЛИК ОСНОВОПОЛОЖНИМ ПРАВАМ ТА СВОБОДАМ ЛЮДИНИ..... **442**

РОЗДІЛ 12
ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Івануса З.З.
ПОНЯТТЯ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ..... **446**

з департаментів, до функціональних обов'язків якого буде додано централізовану функцію з організації управління ризиками у діяльності державної податкової служби. На нашу думку, для повноти охоплення та логічного взаємозв'язку між інституційним ризиком і ризиком недотримання податкового законодавства, які можуть мати подібні прояви та індикатори, але різні способи впливу на них, підрозділ з управління податковими ризиками повинен здійснювати основну роботу з розроблення регламентів з управління ризиками, супроводження реєстрів ризиків та їх індикаторів, координації роботи з їх аналізу, формування профілів (карток) ризиків, формування пропозицій з удосконалення автоматизованих алгоритмів виявлення податкових ризиків. Потім на основі оцінки та ранжування ризиків, стандартів і рекомендацій для роботи з ризиками уповноважені контролюючі підрозділи опрацьовуватимуть наявну інформацію про ризики, прийматимуть рішення щодо управління ними, надсилатимуть інформацію про відповідність ризиків реальній ситуації та про заходи, які вживатимуться щодо них. На основі зворотного зв'язку від структурних підрозділів відбуватиметься коригування профілів ризиків, алгоритмів автоматизованого визначення податкових ризиків, а також поширюватиметься позитивна практика протидії ризикам, передаватимуться пропозиції з удосконалення процесів управління ризиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. IOTA Report for Tax Administrations: risk analysis of large taxpayers. Intra-european organisation of tax administrations (IOTA). URL: https://www.iota-tax.org/system/files/risk_analysis_0.pdf.
2. О.М. Десятнюк. Управління податковими ризиками – нова парадигма розбудови податкової системи україни *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»* № 606. 2007 С. 355–361.
3. Положення про ДПС : Постанова КМУ від 6 березня 2019 р. № 227 / База даних «*Законодавство України*». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF.
4. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова КМУ від 6 березня 2019 р. № 227 / База даних «*Законодавство України*». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n15.
5. Про утворення територіальних органів Державної податкової служби : Постанова КМУ від 19 червня 2019 р. № 537 / База даних «*Законодавство України*».URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2019-%D0%BF.
6. Верланов С. Головна ціль реформування ДФС — забезпечення прав і прозорості для платників податків. URL :http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100012652-sergiy-verlanov-golovna-tsil-reformuvannya-dfs-zabezpechennya-prav-i-prozorosti-dlya-platnikiv-podatkiv.
7. Деякі питання реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику : Розпорядження КМУ від 5 липня 2019 р. № 542-р. / База даних «*Законодавство України*». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/542-2019-%D1%80.
8. Про організацію діяльності Державної фіскальної служби України з управління ризиками : Наказ ДФС України № 433 від 03.07.2018 р.
9. Tax Administration 2017 (OECD, DOI: https://dx.doi.org/10.1787/tax_admin-2017-en).
10. Деякі питання реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику : Розпорядження КМУ від 5 липня 2019 р. № 542-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/542-2019-%D1%80.

УДК 342.9:339.543.027.2
DOI https://doi.org/10.32782/2524-0390/2019.4.81

МИТНІ РЕЖИМИ ЧИ МИТНІ ПРОЦЕДУРИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ

CUSTOMS REGIMES OR CUSTOMS PROCEDURES: EUROPEAN APPROACHES TO IMPROVING OF NATIONAL SYSTEM OF REGULATION IN THE FIELD OF THE DUTY-FREE TRADE

Хома В.О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач відділу удосконалення протидії митним правопорушенням
Науково-дослідного центру митної справи
Науково-дослідного інституту фіскальної політики
Університету державної фіскальної служби України

Удосконалення національної системи нормативно-правового регулювання сфери безмитної торгівлі та діяльності магазинів безмитної торгівлі може здійснюватися кількома шляхами. Найбільш ефективним убачається шлях, за якого буде збережено такий вид діяльності, як безмитна торгівля. Проте відповідно до підходів загальносвітової та європейської практики країн з ефективною економікою, де в митній сфері не застосовується поняття «митний режим», редагування нашого законодавства може здійснюватися в напрямі переходу від поняття «митнмй режим» до поняття «митна процедура». У зв'язку з тим, що в українському законодавстві порядок дій щодо товарів, що переміщуються через митний кордон, названий митним режимом, а в європейських та інших міжнародних актах його називають митними процедурами, такий підхід доречно застосувати до сфер, що охоплюють усі визначені у Митному кодексі України митні режими. Але особливо це стосується вітчизняного «митного режиму безмитної торгівлі».

На жаль, стаття 140 Митного кодексу України «Митний режим безмитної торгівлі», що є визначальною для глави 20 «Безмитна торгівля», закладає суперечливе визначення поняття «безмитна торгівля» як такого, що не походить зі змісту використаних слів. Тобто ця стаття визначає безмитну торгівлю як митний режим, хоча за змістом безмитна торгівля – різновид дозвільної торговельної діяльності.

Водночас необхідно розуміти, що такий підхід є більш радикальним і не завжди можливим для українських реалій нормотворення. Ідеться не тільки про зміни до законодавства, а й про зміни у правовій свідомості нормотворців, що приведуть до змін у законодавстві.

Отже, досліджені особливості національного правового регулювання сфери безмитної торгівлі аналізу поняття режиму безмитної торгівлі, законодавчих особливостей застосування правової термінології щодо порядку реалізації товарів у магазинах безмитної торгівлі вказу-

ють на наявність суперечностей та неузгодженостей у формулюваннях відповідних положень статей Митного кодексу України. Вбачається, що вдосконалення системи правового регулювання цієї сфери має стосуватися визначення засадничих змін щодо вилучення з національного митного законодавства поняття «митний режим» та переходу до європейського розуміння змісту поняття «митні процедури».

Ключові слова: митний режим, митна процедура, безмитна торгівля, магазин безмитної торгівлі.

There are several ways of improving of the national system of normative and law regulation in the field of the duty-free trade and of the activity of duty-free shops. The way of preservation of such type of trade as duty-free trade is the most effective. However, according to approaches of international and European practice in which the concept of "Customs Regime" is not applied in the Customs field, improving of national legislation could be implemented in the way of transfer of the concept of "Customs Regime" into the concept of "Customs Procedure". The order of actions with goods that are removed across the Customs Border is named "Customs Regime" in national legislation; at the same time, such raw of actions is named "Customs Procedure" in the European and International Laws. That is the reason to use the approach above to each field that includes all Customs Regimes that are declared by Customs Code of Ukraine, particular, Customs Regime of Duty-Free Trade.

Unfortunately, the Article 140 "Customs Regime of Duty-Free Trade" of the Customs Code of Ukraine which is determinative in Chapter 20 "Duty-Free Trade", makes a contradictory definition of the concept of "duty-free trade". In this case the concept of "duty-free trade" does not come from the content of the words used, as the Article 140 defines the duty-free trade as a Customs Regime, whereas the duty-free trade is a type of permitting trading activities.

Nevertheless, there is necessity to understand that such approach is too radical; and, as a consequence, it does not always appropriate for current Ukrainian legislative process. We talk not only about the amendments to the legislation, but also about changes in legal consciousness of legislators that are preconditions of legislation amendments.

Therefore, particularities of national law regulation in the field of duty-free trade on the concept of "Customs Regime of Duty-Free Trade" and of legislative particularities of application of legal terminology on the order of sale of goods in the duty-free shops are researched by us, denotes to existing of contradictions and inconsistencies in the statements of appropriate articles of Customs Code of Ukraine. There is supposed, that the improving of the system of law regulation in the Customs field has to be aimed on excluding of the concept of "Customs Regime" from the national legislation as well as transfer of this concept into the European understanding of this concept as "Customs Procedure".

Key words: Customs Regime, Customs Procedure, Duty-Free Trade, Duty-Free Shop.

Постановка проблеми. Українське законодавство потребує оновлення й удосконалення. До цього спонукають різні пов'язані між собою чинники, зокрема такі, як розвиток суспільних відносин, а також зобов'язання нашої держави щодо адаптації національної системи правового регулювання до європейських вимог, що додатково вмотивовано стремлінням нашого суспільства більш тісно пов'язати себе із центрально та західноєвропейською спільнотою. На цьому тлі яскравим елементом проєвропейського руху національної правової системи є процес удосконалення митного законодавства як однієї з найбільш пов'язаних із міждержавними й економічними відносинами сфери. Хоча проєвропейської адаптації потребують усі структурні елементи митного законодавства, ми зупинимось на сфері безмитної торгівлі, дослідивши її, зокрема, крізь призму можливого переходу від регулювання відносин засобами митних режимів до регулювання засобами митних процедур, водночас обґрунтуємо та запропонуємо авторських погляд на редагування положень митного законодавства.

Стан опрацювання цієї проблематики. Митні режими досліжували такі вітчизняні науковці, як: І.Г. Бережнюк, Є.В. Додін, Л.М. Дорофеєва, Ю.Д. Кунєв, М.В. Мельник, Н.В. Осадча, П.В. Пашко, С.В. Сорокіна, В.В. Ченцов, Д.В. Приймаченко. Порівняльно-правовий аспект митних процедур і митних режимів вивчали вітчизняні науковці А.А. Дубініна, Ю.Д. Кунєв. Більш спрямовано висвітлювали режим безмитної торгівлі Н.В. Осадча, С.А. Данілєян, В.В. Карпова, О.В. Костяна. Взаємопов'язані аспекти податкової та митної сфер досліджують Ю.С. Ремига, В.Є. Марчук, Ю.О. Градиський.

Незважаючи на значну кількість досліджень, науковці здебільшого вивчають митні режими як даність та, за окремими винятками, не вдаються до зіставлення змісту митних режимів і митних процедур, до пропозицій безпосередньої зміни положень митного законодавства щодо безмитної торгівлі, зокрема щодо визначення митних процедур стосовно товарів, умовно звільнених від оподаткування митними платежами. Так, А.А. Дубініна вказує на особливість вітчизняного митного законодавства, яке називає внормований процес переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон «митним режимом», хоча за змістом їх переміщення здійснюється за певною процедурою [1]. Також Ю.Д. Кунєв вказує на безпідставне порушення у вітчизняному законодавстві співвідношення понять «митний режим» і «митна процедура» на користь першої та зауважує, що це відбувається без урахування текстів більшості міжнародних конвенцій щодо митної сфери, де не вживається термін «митні режими», натомість основним терміном на позначення правового підконтрольного переміщення товарів через митний кордон є «митна процедура» [2]. Частково здійснено спробу співвідношення та розмежування понять «митний режим» і «митна процедура» у працях М.В. Мельника [3, с. 55, 107–111], а також В.О. Хоми та В.І. Царенка, які доводять доцільність переходу до міжнародно прийнятого терміна «митні процедури» як такого, що більше відповідає змісту дій щодо переміщення товарів через митний кордон під митним контролем, ніж термін «митний режим» [4].

Мета статті – дослідити сучасний стан правового регулювання безмитної торгівлі засобами митного режиму, а також окреслити можливість і доцільність застосування системи митних процедур у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Національна система нормативно-правового регулювання сфери безмитної торгівлі та діяльність магазинів безмитної торгівлі може вдосконалюватися кількома шляхами. По-перше, відповідно до європейських підходів правове регулювання (проте не реальної практики через фактичне розширення суб'єктів господарювання в цій сфері останніми роками – *В. Х.*) шляхом корегування вітчизняного законодавства може здійснюватися в напрямі скасування безмитної торгівлі та згортання діяльності магазинів безмитної торгівлі. По-друге, за збереженя такого виду діяльності, як безмитна торгівля, відповідно до підходів загальносвітової та європейської практики країн з ефективною економікою, де в митній сфері не вживається поняття «митний режим», редагування нашого законодавства може здійснюватися в напрямі переходу від поняття «митний режим» до поняття «митна процедура». У зв'язку з тим, що в українському законодавстві порядок дій щодо товарів, що переміщуються через митний кордон, названий митним режимом, а в європейських та інших міжнародних актах його називають митними процедурами, такий підхід доречно застосувати до сфер, що охоплюють усі визначені у Митному кодексі (далі – МК) України митні режими. Але особливо це стосується вітчизняного «митного режиму безмитної торгівлі». Тобто для зближення українського митного законодавства з європейським необхідно внести зміни у МК України, а саме гл. 22 «Безмитна торгівля» вилучити, а її нормативні положення, попередньо адаптувавши, перенести до гл. 60 «Відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі» р. XV. «Здійснення органами доходів і зборів контролю за окремими видами діяльності

підприємств» [5]. По-третє, митне законодавство може вдосконалюватися без радикального усунення поняття «митний режим безмитної торгівлі», залишивши наявну структуру Митного кодексу України, зокрема гл. 22, водночас запропонувавши редакційні правки для усунення прогалин, колізій і помилкових формулювань чинного Кодексу.

Отже, незважаючи на перший шлях удосконалення законодавства як найбільш радикальний, нижче буде наведено бажані редакційні правки положень МК України відповідно до другого шляху, через внесення змін до структури МК України та до текстів відповідних статей, зокрема і через адаптоване перенесення положень усіх статей гл. 22 із ро. V «Митні режими» до гл. 60 «Відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі», що має більш процедурний, ніж режимний характер. Водночас назву гл. 60 потрібно сформулювати як «Безмитної торгівлі», що в сукупності із запропонованими вище правками більш точно відображатиме загальний зміст правових положень у ній.

Адаптоване перенесення змісту статей можливе саме через те, що на процедурний, а не режимний характер дій указують визначена їх послідовність, а також їхній зміст, що передбачається під час реалізації/дотримання митного режиму. Також на процедурний характер митного режиму вказує поняття митного режиму, записане у ст. 4 МК України «Визначення основних термінів і понять». Так, за змістом п. 25 цієї статі, основною функцією митного режиму є визначення митної процедури щодо товарів відповідно до заявленої мети їх переміщення через митний кордон України [5]. Загалом убачаємо, що в системі положень чинного Митного кодексу України закладено «зарежимлений» підхід як відображення пострадянського тоталітарного підходу до всеохоплюючого, карально-обмежувального регулювання суспільних відносин через встановлення, часто надуманих, правових режимів і розширення впливу держави в різних сферах суспільного життя, зокрема і в економіці.

На жаль, ст. 140 МК України «Митний режим безмитної торгівлі», яка є визначальною для гл. 20 «Безмитна торгівля» р. V «Митні режими», закладає суперечливе визначення поняття «безмитна торгівля» як таке, що не походить зі змісту вживаних слів. Тобто ця стаття визначає безмитну торгівлю як митний режим [5]. Уважаємо, що таке формулювання є дещо спірним, адже безмитна торгівля за значенням слів – торгівля, що здійснюється без справляння мита. Тобто безмитна торгівля – це різновид торгівлі, а саме слово «торгівля» несе сутність дії, діяльності, зокрема означає різновид господарської торговельної діяльності. Натомість у законодавствах інших країн знаходимо логічно-послідовну, відповідну змісту застосованих слів форму вираження поняття безмитної торгівлі. Так, у законодавстві Болгарії, що є членом Європейського Союзу (далі – ЄС), безмитна торгівля визначена як ліцензована діяльність щодо продажу визначених груп товарів особам, які подорожують за межі держави-члена ЄС [6].

За законодавством Канади (економіка якої перебуває на найвищу світовому рівні, що опосередковано вказує на високий рівень правового регулювання відносин у цій сфері – *В. Х.*) безмитна торгівля визнається як ліцензована діяльність, що можуть здійснювати кваліфіковані юридичні (корпорації) та фізичні особи (особи, яким надано право оренди або інше право щодо місця, що може використовуватися як магазин безмитної торгівлі), які подали до уповноваженого (міністр національних доходів) заявку встановленої форми й надали гарантію своєї платоспроможності в розмірі не менше 10 000 $ (готівкою або облігаціями – урядовими переказними, члена Канадської асоціації платежів, компанії, що може вести розрахунки з урядом Канади, окремих кредитних спілок, корпорацій, що приймають депозити від населення під гарантію владних інституцій провінції) [7]. А от в Україні «безмитна торгівля – митний режим».

Звичайно, маємо зважати на те, що безмитна торгівля має особливі ознаки, відміні від інших видів торговельної діяльності. Найвагоміша її особливість полягає в тому, що товари звільнюються від оподаткування митними платежами. Також ця діяльність в Україні переважно здійснюється в міжнародних пунктах пропуску на державному кордоні, де діють особливі умови функціонування обмеженої кількості суб'єктів. І для того, щоб здійснювати таку привілейовану, обмежено конкурентну діяльність, потрібна особлива форма її регулювання у вигляді спеціальних державних дозволів або ліцензій. Це загальносвітова практика щодо безмитної торгівлі. Таке регулювання знаходимо у МК України. Зокрема, ст. 405 «Дозволи, що надаються підприємствам», містить «відсилочне» положення про те, що для провадження діяльності з відкриття й експлуатації магазину безмитної торгівлі видається дозвіл.

Уважаємо, що статтю МК України, що має визначати поняття «безмитна торгівля», потрібно перенести до початку гл. 60 МК України, яку ми вище запропонували назвати «Безмитна торгівля», визначивши їй порядковий номер 419–1. Отже, адаптовану ст. 419–1 «Безмитна торгівля» можна сформулювати так: «Безмитна торгівля – це різновид дозвільної торговельної діяльності, за якої товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться в магазинах безмитної торгівлі та реалізуються в них для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних, водних або залізничних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт і експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також без проведення заходів офіційного контролю, окрім випадків, передбачених законодавством».

Наступною необхідно відредагувати ст. 141 «Поміщення товарів у митний режим безмитної торгівлі», що послідовно нумерується як ст. 419–2, зробивши такі редакційні зміни в назві та тексті: «Розміщення товарів у магазинах безмитної торгівлі», оскільки за чинним визначенням та нашими редакційними пропозиціями щодо визначення терміна «безмитна торгівля» товари, умовно звільненні від оподаткування митними платежами, розміщаються та реалізуються виключно в магазинах безмитної торгівлі. Отже, вказані товари поміщаються не в «митний режим безмитної торгівлі», а за певною процедурою розміщуються в магазинах безмитної торгівлі для подальшої реалізації, згідно із встановленими правилами.

Відповідні редакційні правки необхідно внести до ст. 142 «Умови перебування товарів у митному режимі безмитної торгівлі» (за новою нумерацією – ст. 419–3), змінивши назву на «Умови перебування товарів у магазинах безмитної торгівлі», помінявши місцями ч. 1 та ч. 2 цієї статті, бо ч. 2 вагоміша за значенням для здійснення митного контролю. І відповідно викласти її в такій редакції: «1. Товари, розміщені в магазинах безмитної торгівлі, протягом усього строку перебування в цих магазинах, перебувають під митним контролем».

Далі пропонуємо розмістити ст. 419–4, взявши за основу текст ст. 145 та визначивши митний статус товарів, що реалізуються в магазинах безмитної торгівлі, без надуманої прив'язки до терміну «митний режим», записавши назву так «Митний статус товарів, що реалізуються в магазинах безмитної торгівлі».

Щодо статусу товарів як таких, що звільняються від мита, то він також визначається у ст. 284 «Умовне повне

звільнення від оподаткування митом». Проте з урахуванням відходу від поняття митного режиму безмитної торгівлі текст статті (зокрема, ч. 1) має виглядати так: «1. За умови дотримання вимог та обмежень, встановлених р. V цього Кодексу, застосовується умовне повне звільнення від оподаткування:

1) ввізним митом – до товарів, поміщених у митні режими транзиту, тимчасового ввезення, митного складу, вільної митної зони, переробки на митній території, знищення або руйнування, а також тих, що розміщені та реалізуються в магазинах безмитної торгівлі <…>», далі за текстом.

Найбільша за об'ємом (19 частин) з усіх статей, що розміщенні у гл. 22 МК України, ст. 143 «Особливості здійснення митного контролю товарів, що постачаються магазинами безмитної торгівлі на повітряні, водні або залізничні транспортні засоби комерційного призначення, які виконують міжнародні рейси, для реалізації пасажирам цих рейсів». Аналіз положень цієї статі приводить до висновку, що вона має виключно процедурний характер, навіть без редагування за будь-яких підходів до оновлення статей чинного Митного кодексу України має бути розміщена у гл. 60, оскільки за змістом цілком відповідає саме цій главі, а не гл. 22. За послідовністю, видається найбільш логічним розміщення цієї статті після ст. 421 «Вимоги до облаштування та розташування магазину безмитної торгівлі» з набутим номером 421–1.

Далі за логікою змісту необхідно викласти відредагований, очищений від «режимної термінології» текст ст. 144, без зміни назви, надавши нумерацію ст. 421–1 «Переміщення товарів між магазинами безмитної торгівлі»

Необхідно буде піддати відповідному редагуванню також останню у гл. 22 – ст. 146 «Завершення митного режиму безмитної торгівлі» для перенесення у гл. 60, надавши їй послідовний номер 422–1 та визначивши її так: «Зміна митного статусу товарів, розміщених у магазинах безмитної торгівлі»

Також зауважимо, що, відходячи від поняття митного режиму безмитної торгівлі, необхідно вилучити п. 10 «безмитна торгівля» із переліку видів митних режимів, визначених у ст. 70 МК України «Види митних режимів».

Уважаємо, що здійснивши таку редакцію положень МК України щодо регулювання сфери безмитної торгівлі, статусу товарів, що розміщуються та реалізуються в магазинах безмитної торгівлі, а також діяльності магазинів безмитної торгівлі, ми забезпечимо більшу відповідність вітчизняного законодавства європейському законодавству щодо застосування понятійного апарату та змісту дій органів митного контролю, уповноважених магазинів безмитної торгівлі та фізичних осіб-покупців.

Необхідно розуміти, що такий підхід є більш радикальним і не завжди можливим для українських реалій нормотворення. Ідеться не тільки про зміни до законодавства, а й про зміни у правовій свідомості нормотворців, що приведуть до змін у законодавстві. Тому, ураховуючи дотримання принципу стабільності законодавства і внесення меншої кількості змін, особливо таких значних, як зміна структури Митного кодексу України, удосконалення системи правового регулювання сфери безмитної торгівлі може бути здійснено через поступовий відхід від поняття «митний режим», із залишенням більш, так би мовити, класичних режимів «імпорту», «експорту», «реекспорту» і «транзиту».

Висновки. Отже, вище ми запропонували зміни до МК України, що можуть слугувати зразком для суб'єкта законодавчої ініціативи під час здійснення законотворчого процесу вдосконалення через редагування окремих положень МК України, що врегульовують сферу безмитної торгівлі. Уважаємо, що саме такий комплексний підхід до вдосконалення митного законодавства через редагування формалізованих правовстановлюючих положень МК України, відповідних постанов КМ України, наказів Мінфіну України тощо допоможе досягнути бажаного результату з покращення системи правового регулювання сфери безмитної торгівлі та підвищення ефективності митного контролю в ній.

Дослідженні особливості національного правового регулювання сфери безмитної торгівлі, результати аналізу поняття режиму безмитної торгівлі, законодавчих особливостей застосування правової термінології щодо порядку реалізації товарів у магазинах безмитної торгівлі вказують на наявність суперечностей і неузгодженостей у формулюваннях відповідних положень статей МК України. Вбачається, що вдосконалення системи правового регулювання цієї сфери має стосуватися визначення засадничих змін щодо вилучення з національного митного законодавства поняття «митний режим» і переходу до європейського розуміння змісту поняття «митні процедури».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дубініна А.А., Сорокіна С.В., Зельніченко О.І. Митна справа : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 320 с.
2. Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р. Визначення сутності та змісту основних митно-правових понять: «митна процедура». *Вісник АМСУ.* Серія «Право». 2014. № 2 (13). С. 7–23.
3. Мельник М.В. Інститут митних режимів у митному праві України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 251 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.09/2016/Melnyk_dis.PDF.
4. Царенко В.І., Хома В.О. Митні процедури: ознаки та поняття. *Порівняльно-аналітичне право.* 2014. № 3. С. 149–153.
5. Митний кодекс України : Закон № 4495–VI від 13 березня 2012 р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.
6. Закон за безмитната търговия № 105 от 22.12.2006 р. URL: https://customs.bg/wps/wcm/connect/customs.bg28892/979c7f33-c50d-489c-9e54-b7e2338b1750/ЗК_2006_76654.2017103.pdf?MOD=AJPERES&CVID =.
7. Duty Free Shop Regulations (SOR/86–1072). URL: https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-86-1072/FullText.html.